

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA

CZWARTA SEKCJA

SPRAWA RICHERT przeciwko POLSCE

(Skarga nr 54809/07)

WYROK

STRASBOURG

25 października 2011 r.

Wyrok ten stanie się ostateczny zgodnie z warunkami określonymi w Artykule 44 ust. 2 Konwencji. Wyrok może podlegać korekcie wdrożniczej.

W sprawie Richert przeciwko Polsce,

Europejski Trybunał Praw Człowieka (Czwarta Sekcja), zasiadając jako Izba składająca się z następujących sędziów:

Nicolas Bratza, *Przewodniczący*

Lech Garlicki,

Päivi Hirvelä,

George Nicolaou,

Zdravka Kalaydjieva,

Nebojša Vučinić,

Vincent A. De Gaetano, *sędziowie*,

oraz Lawrence Early, *Kanclerz Sekcji*,

obradując na posiedzeniu zamkniętym w dniu 4 października 2011 r.,

wyduje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 54809/07) przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej wniesionej do Trybunału na podstawie artykułu 34 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności („Konwencja”) przez obywatela polskiego, pana Andrzeja Richerta, („skarżący”) w dniu 29 listopada 2007 r.

2. Skarżący, któremu przyznano pomoc prawną, był reprezentowany przez pana M. Romanowskiego, adwokata prowadzącego praktykę w Gdańsku. Rząd polski („Rząd”) reprezentowany był przez swojego Przedstawiciela, pana J. Wołosiewicza z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

3. Skarżący podniósł zarzut, iż sprawa karna przeciwko niemu nie została rozpoznana przez sąd ustanowiony ustawą.

4. W dniu 29 marca 2010 r. Przewodniczący Czwartej Sekcji Trybunału zdecydował o zakomunikowaniu skargi Rządowi. Zdecydowano także o określeniu dopuszczalności i meritum skargi (Artykuł 29 § 1 Konwencji).

FAKTY**I. OKOLICZNOŚCI SPRAWY**

5. Skarżący urodził się w 1972 r.

6. W bliżej nieokreślonym terminie w 2004 roku Prokurator Okręgowy w Gdańsku wniósł akt oskarżenia przeciwko skarżącemu i innym osobom

do Sądu Okręgowego w Gdańsku. Skarżącemu zarzucono usiłowanie zabójstwa popełnione w warunkach zorganizowanej grupy przestępczej.

7. W dniu 20 sierpnia 2004 r. Przewodniczący Wydziału Karnego Sądu Okręgowego w Gdańsku złożył do Prezesa tegoż Sądu wniosek o oddelegowanie sędziego sądu rejonowego, L.M., do składu sędziowskiego wyznaczonego do rozpoznania sprawy skarżącego. W piśmie wskazano następujące ustalone daty rozprawy: 26 października, 16 i 23 listopada 2004 r.

8. Pismem Prezesa Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 23 sierpnia 2004 r. sędzia została oddelegowana do uczestnictwa w trzech rozprawach wskazanych we wniosku. W piśmie zawarto odniesienie do zgody kolegium sędziów Sądu Okręgowego na takie delegowanie wydanej w niesprecyzowanym terminie.

9. Następnie, rozprawa w sprawie skarżącego odbyła się w trzech wskazanych terminach, a także w dniach: 14 grudnia 2004 r., 25 stycznia, 3 i 15 marca, 14 i 19 kwietnia, 19 maja, 17 czerwca, 12 lipca i 3 października 2005 r.

10. Pismem z dnia 10 października 2005 r. Przewodniczący Wydziału Karnego Sądu Okręgowego Gdańsku zwrócił się do Prezesa tegoż Sądu z prośbą o wyjaśnienie warunków oddelegowania sędziego L.M., zwracając uwagę na ramy czasowe, w których miało ono obowiązywać. Przewodniczący poprosił o wyjaśnienie, czy sędzia została oddelegowana wyłącznie na trzy terminy wymienione w piśmie dotyczącym oddelegowania z dnia 23 sierpnia 2004 r. czy też do rozpoznania sprawy w całości, do czasu wydania wyroku sądu pierwszej instancji.

11. W odpowiedzi z dnia 11 października 2005 r. Prezes Sądu Okręgowego w Gdańsku stwierdził, iż sędzia L.M. została oddelegowana ze skutkiem od dnia 26 października 2004 r. do dnia wydania w sprawie wyroku sądu pierwszej instancji.

12. W dniu 12 października 2005 r. Przewodniczący Wydziału Karnego Sądu Okręgowego w Gdańsku zwrócił się do Prezesa tegoż Sądu z prośbą o oddelegowanie sędziego L.M. na rozprawę w dniu 3 listopada 2005 r. Prezes wyraził zgodę pismem z dnia 13 października 2005 r., z zaznaczeniem tego terminu.

13. W dniu 26 października 2006 r. Przewodniczący Wydziału Karnego Sądu Okręgowego w Gdańsku stwierdził w piśmie do Prezesa tegoż Sądu, iż pierwotne oddelegowanie sędziego L.M. objęło terminy rozprawy, które odbyły się w dniach: 26 października, 16 i 23 listopada 2003 r., 14 grudnia 2004 r., 25 stycznia, 3 i 15 marca, 14 i 19 kwietnia, 19 maja, 17 czerwca, 12 lipca oraz 3 października 2005 r.

14. W dalszej kolejności nastąpiła zmiana praktyki odnośnie delegacji, polegająca na tym, że sędzia L.M. była delegowana na mocy odrębnych pism, datowanych 4 i 14 listopada 2005 r. na terminy rozprawy, które miały odbyć się, odpowiednio, w dniach 10 i 16 listopada 2005 r.

15. W ostatniej wskazanej dacie sąd wydał wyrok, uznając skarżącego winnym usiłowania zabójstwa.

16. Skarżący złożył apelację, podnosząc w szczególności zarzuty dotyczące rozmaitych aspektów dopuszczalności i oceny dowodów przez sąd pierwszej instancji.

17. W dniu 11 października 2006 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku w części utrzymuje w mocy, a w części zmienił, zakwestionowany wyrok.

18. Skarżący złożył kasację do Sądu Najwyższego.

19. W dodatkowym piśmie z dnia 6 sierpnia 2007 r. wskazał na dalszą dalszą podstawę kasacji. Zwrócił uwagę Sądu Najwyższego na wątpliwości powstałe w trakcie postępowania odnośnie prawidłowości proceduralnych w zakresie oddelegowania sędziego L.M., ram czasowych tegoż oraz zgodności z wymogami art. 77 Prawa o ustroju sądów powszechnych odnośnie wymogów proceduralnych, jakie musi spełnić oddelegowanie sędziego. Skarżący twierdził, iż koniecznym jest zbadanie, czy jego sprawę rozpoznawał sąd ustanowiony ustawą. Wskazał, iż nie może uzasadnić tej podstawy dalszymi szczegółowymi informacjami wynikającymi z akt sprawy, z tego względu, że zostały one wcześniej przekazane do Sądu Najwyższego.

20. Postanowieniem z dnia 20 września 2007 r. Sąd Najwyższy oddalił kasację. W sentencji stwierdzono, co następuje:

“1) oddala kasację jako oczywiście bezzasadną,

2) kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego należy obciążyć skazanego.”

W postanowieniu nie przedstawiono uzasadnienia na piśmie.

II. WŁAŚCIWE PRAWO KRAJOWE I PRAKTYKA

A. Skład sądów w postępowaniu karnym

21. Artykuł 180 §§ 1 i 2 Konstytucji stanowi:

“1. Sędziowie są nieusuwalni.

2. Złożenie sędziego z urzędu, zawieszenie w urzędowaniu, przeniesienie do innej siedziby lub na inne stanowisko wbrew jego woli może nastąpić jedynie na mocy orzeczenia sądu i tylko w przypadkach określonych w ustawie. “

22. Art. 77 § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych stanowi, iż Minister Sprawiedliwości może delegować sędziego do pełnienia obowiązków w innym sądzie. Ponadto, zgodnie z § 8 tegoż artykułu, prezes sądu okręgowego ma także prawo delegować sędziego sądu rejonowego do składu orzekającego sądu okręgowego na okres nie dłuższy niż jeden miesiąc, pod warunkiem uzyskania zgody kolegium sądu okręgowego.

Art. 24 ustawy stanowi, iż do składu orzekającego danego sądu jednocześnie oddelegowany może być tylko jeden sędzia z innego sądu.

23. Sąd Najwyższy zbadał ustalenia dotyczące procedury delegowania sędziego do innego sądu w wielu wyrokach.

24. W uchwale z dnia 21 listopada 2001 r. (I KZP 28/01) Sąd Najwyższy zbadał przypadek, w którym dwóch sędziów sądu rejonowego zostało mianowanych na stanowiska sędziów sądu okręgowego w trakcie toczącego się postępowania przed sądem rejonowym. Sędziowie byli zaangażowani w postępowanie do czasu wydania wyroku sądu pierwszej instancji. Sąd uznał, iż w tym przypadku nastąpiło naruszenie art. 24 Prawa o ustroju sądów powszechnych oraz zakazu, zgodnie z którym w składzie może znajdować się tylko jeden sędzia oddelegowany z innego sądu (zob. paragraf 22 powyżej). Skład orzekający sądu rejonowego, w którego skład wchodziło dwóch sędziów mianowanych na stanowiska sędziów sądu wyższego rzędu w trakcie toczącego się postępowania – jeżeli wydano oficjalne i indywidualne decyzje odnośnie ich oddelegowania – nie był należycie obsadzony w rozumieniu artykułu 439 § 1 (2) Kodeksu postępowania karnego (zob. paragraf 30 poniżej).

Sąd Najwyższy zauważył, iż uchybienia proceduralne wymienione w art. 439 § 1 Kodeksu naruszają podstawowe zasady rzetelnego procesu, określające minimalne standardy prawidłowego postępowania w zakresie praworządności w państwie demokratycznym. Wystąpienie takich uchybień w każdym razie prowadziło do uchylecia wyroku odnośnie meritum sprawy, niezależnie od tego, czy miały one wpływ na wynik postępowania, nawet wtedy, gdy skarżący nie podniósł zarzutów w tym zakresie. Zgodnie ze stanowiskiem części doktryny, ustawodawca wprowadził domniemanie, iż takie uchybienia zawsze wywierają wpływ na wynik sprawy.

Sąd Najwyższy stwierdził, iż zgodnie z jedną z podstawowych zasad wymiaru sprawiedliwości sędzia powinien pełnić swoje obowiązki w sądzie wskazanym w nominacji wydanej przez Prezydenta. Jednakże przepisy rządzące organizacją wymiaru sprawiedliwości umożliwiają delegowanie sędziów do innego sądu w celu pełnienia obowiązków sędziowskich w ograniczonym okresie czasu i za ich zgodą. Aby umożliwić sędziemu udział w składzie orzekającym innego sądu, wyższego, niższego lub tego samego rzędu, niezbędna jest oficjalna decyzja o jego oddelegowaniu. Decyzja tego rodzaju nie ma wyłącznie natury organizacyjnej; legitymizuje ona funkcję orzeczniczą sędziego zasiadającego w tym składzie orzekającym.

25. W uchwale z dnia 26 września 2002 (I KZP 28/2002) Sąd Najwyższy uznał, iż delegowanie sędziego do pełnienia obowiązków w innym sądzie może nastąpić na nieprzerwany okres trzydziestu dni lub też na zasadzie wielokrotnego delegowania na pojedyncze dni, na przykład terminy rozpraw. Sąd zauważył, iż co do tej kwestii występują rozbieżności w praktyce. Zdaniem niektórych prezesów sądów, prawidłowe jest wyłącznie pierwsze podejście, podczas gdy w opinii innych możliwe jest także delegowanie sędziów na kolejne rozprawy w sprawach rozpoznawanych przez inny sąd, odbywające się w dniach nienastępujących

po sobie, jeżeli liczba tych dni nie przekroczy trzydziestu w ciągu jednego roku. Sąd uznał, iż niewłaściwym jest delegowanie sędziego bez wskazania w decyzji o oddelegowaniu konkretnych terminów lub stwierdzenia, iż oddelegowanie dotyczy rozpoznania danej sprawy, bez wskazania konkretnych terminów.

26. W wyroku z dnia 1 października 2002 r. (V KK 114/02) Sąd Najwyższy rozpatrywał sytuację, w której sędzia został oddelegowany na określony czas do składu orzekającego innego sądu i nadal pełnił te obowiązki po zakończeniu wskazanego okresu czasu, na skutek braku nowej decyzji o oddelegowaniu. Sąd uznał, iż wyłącznie decyzja o delegowaniu sędziego do innego sądu umożliwia mu udział w składzie sądzącym innego sądu. W związku z brakiem takiej decyzji skład orzekający tegoż sądu był nienależyty w rozumieniu art. 439 Kodeksu postępowania karnego. Takie uchybienie proceduralne uznano za rażącą obrazę minimalnego standardu prawidłowego postępowania. Sąd odniósł się do uchwały z dnia 21 listopada 2001r. (zob. paragraf 24 powyżej).

27. W wyroku z dnia 22 sierpnia 2007 r. (II KK 197/07) Sąd Najwyższy stwierdził, iż wyznaczenie sędziego do orzekania w innym sądzie nie spełnia stosownych wymogów prawnych, jeżeli kolegium wydało wyłącznie ogólną zgodę na delegowanie sędziów do innych sądów. Taka zgoda musi być wydawana każdorazowo, odnośnie konkretnego sędziego.

28. We wstępnej decyzji z dnia 19 września 2006 r. (III KO 21/06) Sąd Najwyższy stwierdził, iż decyzja o delegowaniu sędziego nie jest wydana w sposób należyty, jeżeli nie zawiera konkretnych terminów rozpraw lub wskazania innych czynności, w których oddelegowany sędzia miał brać udział. Sąd zauważył także, iż uchybienie tego rodzaju nie skutkuje powstaniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej w rozumieniu art. 439 Kodeksu postępowania karnego. Sąd ponownie stwierdził, iż sędzia nie może zostać delegowany do składu innego sądu na okres dłuższy niż trzydzieści dni w ciągu jednego roku.

B. Uzasadnienie skargi kasacyjnej

29. Zgodnie z Kodeksem postępowania karnego z 1997 r. („kodeks”), który wszedł w życie w dniu 1 września 1998 r., strona postępowania karnego może złożyć kasację do Sądu Najwyższego od każdego wyroku sądu odwoławczego, który kończy postępowanie karne. Artykuł 523 § 1 tegoż kodeksu we właściwym zakresie stanowi:

„Kasacja może być wniesiona tylko z powodu uchybień wymienionych w artykule 439 [obejmują one fundamentalne uchybienia proceduralne, na przykład nieprawidłowe obsadzenie sądu; brak pomocy prawnej w sytuacjach, gdy pomoc taka jest obowiązkowa; naruszenie zasad rządzących postępowaniem w sprawach karnych; rozpoznanie sprawy podczas nieobecności oskarżonego, którego obecność jest obowiązkowa, a zatem pozbawienie go możliwości obrony, etc.] lub innego rażącego

naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Kasacja nie może być wniesiona wyłącznie z powodu niewspółmierności kary.”

30. Artykuł 439 Kodeksu we właściwym zakresie stanowi:

„Niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia sąd odwoławczy na posiedzeniu uchyła zaskarżone orzeczenie, jeżeli: ...

(2) sąd był nienależycie obsadzony;”

Zgodnie z artykułem 518 Kodeksu, jego art. 439 mają zastosowanie w postępowaniu kasacyjnym *mutatis mutandis*.

PRAWO

I. ZARZUT NARUSZENIA ARTYKUŁU 6 § 1 KONWENCJI

31. Skarżący zarzucił, że sprawy karnej przeciwko niemu nie prowadził „sąd ustanowiony ustawą” w rozumieniu Artykułu 6 ust. 1 Konwencji, który stanowi, co następuje:

„Każdy ma prawo do sprawiedliwego... rozpatrzenia jego sprawy... przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą... przy rozstrzyganiu o zasadności oskarżenia w wytoczonej przeciwko niemu sprawie”

A. Dopuszczalność skargi

32. Trybunał stwierdza, iż niniejsza skarga nie jest oczywiście bezzasadna w rozumieniu Artykułu 35 ust. 3 Konwencji. Trybunał zauważa ponadto, że nie jest ona niedopuszczalna z jakichkolwiek innych przyczyn, musi zatem zostać uznana za dopuszczalną.

B. Meritum skargi

33. Skarżący oświadczył, że sędzia L.M. została oddelegowana do rozpoznania jego sprawy niezgodnie z przepisami prawa krajowego.

34. Skarżący stwierdził, iż w dniu 23 sierpnia 2004 r. sędzia została oddelegowana do składu orzekającego sądu okręgowego na trzy terminy rozprawy. Następnie, zgodę na dalsze oddelegowanie wydano dopiero w październiku 2005r. z mocą wsteczną za okres od dnia 24 listopada 2004 r., kiedy pierwotne oddelegowanie wygasło, do dnia 3 października 2005 r.

35. Skarżący zarzucił także, że postępowanie w jego sprawie nie było rzetelne, ponieważ postanowienie Sądu Najwyższego oddalające kasację nienie zawierało uzasadnienia. Sąd Najwyższy nie wyjaśnił więc, dlaczego oddalił zarzut dotyczący rzekomo niezgodnego z prawem składu sądu

pierwszej instancji. Skarżący zwrócił szczególną uwagę na ryzyko arbitralności w tym względzie.

36. Rząd stwierdził, iż skład sądu okręgowego był w pełni zgodny z prawem krajowym. Zgodnie z wymogami wynikającymi z orzecznictwa Trybunału procedurę delegowania sędziów reguluje Prawo o ustroju sądów powszechnych. Postanowienia tejże ustawy precyzyjnie określają warunki i sytuacje, w których sędzia może zostać delegowany do składu orzekającego innego sądu. Okres takiego oddelegowania nie może przekroczyć jednego miesiąca, pod warunkiem uzyskania zgody sędziego oraz kolegium sędziów. W sprawie skarżącego wszystkie powyższe warunki zostały spełnione. Sędzia L.M. została oddelegowana przez Prezesa Sądu Okręgowego za zgodą kolegium. Okres oddelegowania nie przekroczył wskazanego w ustawie okresu trzydziestu dni. W opinii Rządu wszelkie uchybienia polegające na braku decyzji Prezesa o delegowaniu wydanej przed terminami rozpraw, które odbyły się w okresie między 14 grudnia 2004 r. i 3 października 2005 r., nie spowodowały nieważności tegoż oddelegowania.

37. Rząd odniósł się do wyroku Trybunału w sprawie *Iwańczuk przeciwko Polsce* (dec.) nr 39279/05, 17 listopada 2009 r.). Trybunał uznał skargę we wskazanej sprawie za niedopuszczalną, zwracając między innymi uwagę na fakt, iż skarżący nie przedstawił dowodów potwierdzających, że delegowanie sędziego z innego sądu wzbudziło jakiekolwiek wątpliwości co do bezstronności lub niezawisłości tego sędziego, które to cechy są blisko powiązane w pojęciu „sądu ustanowionego ustawą”, a także istotne z punktu widzenia oceny rzetelności postępowania.

38. Rząd wywodził dalej, że skarżący zakwestionował wyrok sądu pierwszej instancji w przedmiotowej sprawie wnosząc apelację, którą rozpatrywał sąd apelacyjny. Wina skarżącego została więc ostatecznie ustalona przez sąd apelacyjny, którego składu skarżący nie kwestionował.

39. Rząd stwierdził, iż skarżący miał świadomość, iż sędzia L.M. została oddelegowana do jego sprawy z sądu niższego rzędu. Sądy nie miały określonego przepisami prawa obowiązku załączania dokumentów dotyczących delegowania do akt sprawy.

40. Następnie Rząd oświadczył, iż zamierza powstrzymać się od wypowiedzi odnośnie stwierdzenia skarżącego, iż Sąd Najwyższy nie przedstawił wystarczającego uzasadnienia postanowienia oddalającego kasację skarżącego.

41. Trybunał przypomina, że wyrażenie „sąd ustanowiony ustawą” odzwierciedla zasadę praworządności, stanowiącą nieodłączny element systemu ochrony ustanowionego Konwencją i jej Protokołami. „Ustawa”, w rozumieniu Artykułu 6 ust. 1 Konwencji, oznacza w szczególności ustawodawstwo regulujące ustanawianie i kompetencje organów wymiaru sprawiedliwości (zob., między innymi, *Lavents przeciwko Łotwie*, nr 58442/00, § 114, 28 listopada 2002r.). Jeżeli zatem sąd nie posiada

kompetencji do sądzenia oskarżonego zgodnie z przepisami mającymi zastosowanie zgodnie z prawem krajowym, nie jest sądem „ustanowionym ustawą” w rozumieniu Artykułu 6 ust. 1 Konwencji (por. *Coëme i inni przeciwko Belgii*, nr 32492/96, 32547/96, 32548/96, 33209/96 i 33210/96, §§ 99 i 107-08, ETPCz 2000-VII).

42. Termin „ustanowiony ustawą” wskazany w Artykule 6 Konwencji ma na celu zapewnienie, iż organizacja wymiaru sprawiedliwości w demokratycznym społeczeństwie nie jest uzależniona od uznania organów wykonawczych, lecz podlega przepisom prawa stanowionego przez parlament (zob. *Coëme i inni*, cyt. powyżej, § 98, oraz *Gurov przeciwko Mołdawii*, nr 36455/02, § 34, 11 lipca 2006 r.).

43. Wyrażenie „ustanowiony ustawą” obejmuje nie tylko podstawę prawną istnienia „sądu” jako takiego, ale także składu orzekającego w poszczególnych sprawach (zob. *Buscarini przeciwko San Marino* (dec.), nr 31657/96, 4 maja 2000 r., oraz *Posokhov przeciwko Rosji*, nr 63486/00, § 39, ETPCz 2003-IV). Sąd ustanowiony ustawą musi spełnić szereg warunków, takich jak niezawisłość jego członków i czas trwania ich kadencji, bezstronność oraz istnienie zabezpieczeń proceduralnych (zob. *Coëme i inni*, cyt. powyżej, § 99).

44. Trybunał zauważa, że zgodnie z przepisami Prawa o ustroju sądów powszechnych istniała i nadal istnieje możliwość delegowania sędziów do składów sądzących innych sądów. Jednakże, celem zabezpieczenia niezawisłości sądu, zapobiegania jakimkolwiek manipulacjom odnośnie składu orzekającego, a także zagwarantowania rzetelności procesu, spełnione muszą być pewne wymogi prawne. Prezesom sądów przysługuje prawo delegowania sędziów, pod warunkiem, że sędzia wyraża na to zgodę i uzyskano zgodę kolegium tegoż sądu. Ponadto, stosowne postanowienie Prawa o ustroju sądów powszechnych ogranicza dozwolony okres delegowania do trzydziestu dni w roku.

45. Pewne trudności i rozbieżności w orzecznictwie powstają w związku z wykładnią terminu „sąd ustanowiony ustawą” w kontekście delegowania sędziów do innych sądów celem rozpoznawania spraw karnych. Sąd Najwyższy potwierdził istnienie trudności tego rodzaju w uchwale z dnia 26 września 2002 r. Sąd Najwyższy uznał za konieczne przyjęcie uchwały precyzującej niektóre aspekty procedury delegowania sędziów. Uznał praktykę stosowaną przez niektórych prezesów sądów w zakresie delegowania sędziów do „rozpoznania danej sprawy”, bez precyzyjnego określenia ram czasowych, za niewłaściwą. Sąd Najwyższy stwierdził, że ramy czasowe mają zasadnicze znaczenie, gdyż ich celem jest zapewnienie niezawisłości sędziów. Sąd uznał także, iż określenie „na trzydzieści dni” można rozumieć zarówno jako trzydzieści dni następujących po sobie, jak i trzydzieści dni rozpraw w ciągu jednego roku.

46. Trybunał zauważa więc, że kwestia ta miała wystarczającą wagę, by skłonić Sąd Najwyższy do przyjęcia uchwały, czyli specyficznej formy

orzeczenia wydawanej przez tenże sąd wyłącznie w przypadku rozbieżności w orzecznictwie, celem ich wyjaśnienia, w interesie pewności i harmonizacji orzecznictwa.

47. Identyczny pogląd przedstawiono w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2006 r. (zob. paragraf 28 powyżej). W innym postanowieniu Sąd Najwyższy podkreślił znaczenie indywidualnej zgody kolegium sądów na oddelegowanie sędziego (zob. paragraf 27 powyżej). W pewnej liczbie przypadków sąd ten uznał, iż brak oficjalnej decyzji o delegowaniu sędziego skutkuje powstaniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej w ramach postępowania. W jeszcze innym postanowieniu stwierdzono, iż w decyzji o delegowaniu należy wskazać konkretne daty rozpraw lub konkretne daty innych środków, jeżeli sędzia miał być oddelegowany do celów innych niż udział w rozprawach (zob. paragraf 28 powyżej). Wobec powyższego, uwarunkowania proceduralne delegowania sędziów określało Prawo o ustroju sądów powszechnych, a także wskazano je w orzecznictwie Sądu Najwyższego.

48. Wracając do okoliczności przedmiotowej sprawy, Trybunał zauważa, iż Prezes Sądu Okręgowego w Gdańsku oddelegował sędziego L.M., pismem z dnia 23 sierpnia 2004 r., do składu sądzącego Sądu Okręgowego wyznaczonego do rozpoznania sprawy skarżącego. Jednakże w piśmie tym określono tylko trzy terminy rozprawy: 26 października, 16 i 23 listopada 2004 r. W piśmie powołano się na zgodę kolegium sądu na delegowanie sędziego. Nie ma zatem wątpliwości, iż odnośnie tych trzech rozpraw spełniono wszystkie wymogi: oficjalnego oddelegowania, zgody kolegium sądu oraz precyzyjnego wskazania terminów w decyzji o oddelegowaniu. Ponadto, strony zgadzały się co do faktu, że sędzia L.M. nie wyraziła sprzeciwu odnośnie oddelegowania do sprawy skarżącego.

49. Jednakże w późniejszych terminach, w 2005 r., odbyło się dziesięć kolejnych terminów rozprawy w sprawie skarżącego, przy czym nie wydano dokumentu dotyczącego delegowania sędziego do składu orzekającego Sądu Okręgowego w Gdańsku. Rok później, w październiku 2005 r., pojawiły się wątpliwości, czy skład sądu pierwszej instancji spełniał wymogi prawa krajowego. Wątpliwości te wyraził w swoim piśmie z dnia 10 października 2005 r. Przewodniczący Wydziału Karnego Sądu Okręgowego, który zwrócił się do Prezesa tegoż Sądu z prośbą o sprecyzowanie warunków oddelegowania sędziego. W odpowiedzi Prezes stwierdził, iż sędzia została oddelegowana od dnia 26 października 2004 r. do czasu wydania w sprawie wyroku sądu pierwszej instancji. Następnie, pismem z dnia 26 października 2005 r. Przewodniczący Wydziału Karnego poinformował Prezesa Sądu Okręgowego w Gdańsku, iż oddelegowanie sędziego L.M. dotyczyło terminów rozprawy, które odbyły się w dniach: 26 października, 16 i 23 listopada 2003 r., 14 grudnia 2004 r., 25 stycznia, 3 i 15 marca, 14 i 19 kwietnia, 19 maja, 17 czerwca, 12 lipca i 3 października 2005 r.

50. Trybunał zauważa, iż celem pisma Prezesa z dnia 26 października 2005 r. było zatwierdzenie oddelegowania z mocą wsteczną. Jednakże, Trybunałowi nie przedstawiono argumentów, które wykazałyby, że zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami prawa krajowego, interpretowanymi przez polskie sądy, zatwierdzenie wniosku o oddelegowanie z mocą wsteczną stanowi jedną z prawnie dozwolonych metod delegowania sędziów do innych sądów.

51. Trybunał zwraca uwagę na argument Rządu, iż wyrok sądu pierwszej instancji został zakwestionowany przez skarżącego na drodze apelacji i że skarżący nie sformułował w niej zarzutu braku rzetelnego procesu przed sądem apelacyjnym. Ponadto, Trybunał stwierdza, że skarżący w postępowaniu odwoławczym nie podniósł zarzutu odnośnie zasad delegowania sędziego L.M.. Z drugiej strony, skarżący złożył odnośną skargę do Sądu Najwyższego w kontekście postępowania kasacyjnego, odnosząc się do wątpliwości, jakie wynikły w trakcie postępowania, a dotyczących tego, czy oddelegowanie sędziego L.M. do składu pierwszej instancji sadzącego w jego sprawie spełniło właściwe wymogi formalne. W związku z powyższym Trybunał przypomina, iż istnieje oczywiście możliwość, że sąd wyższej lub najwyższej instancji mógł, w pewnych okolicznościach, naprawić uchybienia, w tym także uchybienia odnośnie niezawisłości i bezstronności sądu niższego rzędu (zob. *De Cubber przeciwko Belgii*, 26 października 1984 r., § 33, Seria A nr 86; *Kyprianou przeciwko Cyprowi* [GC], nr 73797/01, § 134, ETPCz 2005-XIII; oraz *Henryk Urban i Ryszard Urban przeciwko Polsce*, nr 23614/08, § 54, 30 listopada 2010 r.). W przedmiotowej sprawie sąd kasacyjny miał prawo uchylić wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania, nawet w przypadku, gdyby skarżący nie zakwestionował w sądzie apelacyjnym składu sądującego pierwszej instancji.

52. Nie zostało podniesione, ani wykazane, że kasacja była tak oczywiście bezzasadna, iż nie było konieczności jej rozpatrywania przez Sąd Najwyższy. Trybunał zauważa, iż korespondencja między Przewodniczącym Wydziału Karnego a Prezesem Sądu Okręgowego w Gdańsku wskazuje na fakt, iż nie mieli oni pewności, czy w sprawie skarżącego oddelegowanie sędziego L.M. spełniło wszelkie stosowne wymogi proceduralne. Nie można zatem stwierdzić, iż argumenty skarżącego wskazane w pismach uzasadniających zarzuty kasacyjne w sposób oczywisty nie były oparte na podstawach faktycznych lub prawnych.

53. Trybunał zauważa także, iż zgodnie z właściwymi przepisami prawa krajowego nienależyty skład sądu jest jedną z przyczyn, które podlegają rozpoznaniu sądów odwoławczych, w tym również w kontekście postępowania kasacyjnego, niezależnie od faktu, czy wnoszący środek zaskarżenia uwzględnił taką podstawę prawną w jego treści. Ponadto, uchybienie to skutkowało powstaniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej (zob. paragraf 29 powyżej).

54. Wobec powyższego, jako że kwestia składu sądu mogła mieć zasadniczy wpływ na wynik sprawy, Sąd Najwyższy powinien był uwzględnić tę kwestię w swoim postanowieniu. Tymczasem, Sąd Najwyższy oddalił kasację stosując typową formułę stosowaną zazwyczaj w kontekście kasacji w sprawach karnych dla celów oddalenia kasacji oczywiście bezzasadnych.

55. W związku z tym Trybunał przypomina, iż jego orzecznictwo opiera się na podstawowej zasadzie, zgodnie z którą wykładnia przepisów prawa krajowego należy w pierwszej kolejności do sądów krajowych. Kompetencje Trybunału w zakresie weryfikacji prawidłowości zastosowania prawa krajowego mają charakter ograniczony (zob., między innymi, *Bugajny i inni przeciwko Polsce*, nr 22531/05, §§ 65-66, 6 listopada 2007 r.; *Urban*, cyt. powyżej, § 51). Jednakże, w związku z brakiem autorytatywnego stwierdzenia przez polskie władze sądownicze, iż zezwolenie na oddelegowanie sędziego do rozpoznania sprawy karnej z mocą wsteczną było zgodne z prawem krajowym, brak jest podstaw, w oparciu o które mógłby przyjąć, iż w okresie między 27 października 2004 r. i 11 października 2005 r. skład sądu pierwszej instancji spełniał stosowane wymogi prawa krajowego.

56. Powyższe okoliczności, rozpatrywane łącznie, nie pozwalają Trybunałowi na stwierdzenie, iż Sąd Okręgowy w Gdańsku, który rozpoznawał sprawę skarżącego od dnia 24 listopada 2004 r. do dnia 3 października 2005 r., może być traktowany jako „sąd ustanowiony ustawą”.

57. Nastąpiło zatem naruszenie Artykułu 6 ust. 1 Konwencji.

II. POZOSTAŁE DOMNIEMANE NARUSZENIA KONWENCJI

58. Skarżący powołując się na Artykuł 6 Konwencji, sformułował również zarzut nierzetelnego sposobu prowadzenia postępowania w jego sprawie z racji tego, że sądy niewłaściwie oceniły zgromadzone dowody, popełniły błędy w zakresie ustalania stanu faktycznego sprawy i nieprawidłowo zastosowały właściwe prawo krajowe.

59. Trybunał przypomina jednakże, iż zgodnie z artykułem 19 Konwencji, jego obowiązkiem jest zapewnienie przestrzegania zobowiązań wynikających dla Układających się Stron z Konwencji. W szczególności, nie jest zadaniem Trybunału badanie błędów faktycznych lub prawnych rzekomo popełnionych przez sądy krajowe, o ile nie dotyczą one potencjalnego naruszenia praw i wolności chronionych Konwencją. Ponadto, podczas gdy Artykuł 6 Konwencji gwarantuje prawo do rzetelnego procesu, nie określa on zasad dopuszczalności dowodów czy sposobu ich oceny, które to kwestie podlegają zasadniczo regulacji przez prawo krajowe i sądy krajowe (zob. *García Ruiz przeciwko Hiszpanii* [GC], nr 30544/96, § 28, ETPCz 1999-I, z dalszymi odniesieniami).

60. W przedmiotowej sprawie zarzuty skarżącego ograniczają się do zakwestionowania wyniku postępowania. Skarżący nie podniósł zarzutów co do niezawisłości lub bezstronności sędziów orzekających w jego sprawie (w tym sędziego L.M.). Oceniając okoliczności sprawy rozpatrywanej całościowo, Trybunał nie stwierdza, by jakiekolwiek decyzje odnośnie dopuszczalności i oceny dowodów naruszały prawo skarżącego do rzetelnego procesu.

61. Zatem ta część skargi jest oczywiście bezzasadna i musi zostać odrzucona zgodnie z Artykułem 35 ust. 3 i 4 Konwencji.

III. ZASTOSOWANIE ARTYKUŁU 41 KONWENCJI

62. Artykuł 41 Konwencji stanowi:

„Jeśli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów, oraz jeśli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie.”

A. Szkoda

63. Skarżący domagał się odszkodowania w wysokości 54.000 euro (EUR) z tytułu szkody majątkowej polegających na utracie przychodów w okresie odbywania kary pozbawienia wolności oraz odszkodowania w wysokości 100.000 EUR za szkody niemajątkowe.

64. Rząd zakwestionował to żądanie.

65. Trybunał nie dostrzega związku przyczynowego między stwierdzonym naruszeniem a rzekomą szkodą majątkową, a zatem oddala to żądanie.

66. Ponadto, w związku z żądaniem skarżącego odszkodowania z tytułu szkody niemajątkowej, Trybunał uważa, iż uznanie naruszenia samo w sobie stanowi wystarczające i słuszne zadośćuczynienie.

B. Koszty i wydatki

67. Skarżący domagał się także kwoty EUR 1.500 na pokrycie kosztów i wydatków w postępowaniu przed sądami krajowymi oraz przed Trybunałem.

68. Rząd zakwestionował to żądanie.

69. Trybunał zauważa, iż skarżący nie przedłożył rachunków ani innych dokumentów potwierdzających poniesienie kosztów w związku z postępowaniem przed sądami krajowymi lub postępowaniem przed Trybunałem. Trybunał stwierdza, iż kwota wypłacona skarżącemu w ramach pomocy prawnej w trakcie postępowania przed Trybunałem jest

adekwatna do okoliczności, a zatem odmawia przyznania ewentualnych dodatkowych kwot.

Z TYCH PRZYCZYN TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE

1. *Uznaje* za dopuszczalną skargę odnośnie rozpoznawania sprawy przez sąd niebędący „sądem ustanowionym ustawą”, natomiast pozostałą część skargi za niedopuszczalną;
2. *Stwierdza*, że nastąpiło naruszenie Artykułu 6 ust. 1 Konwencji ze względu na fakt, że skarżący został skazany przez sąd, który nie był „ustanowiony ustawą”;
3. *Stwierdza*, że stwierdzenie naruszenia samo w sobie stanowi wystarczające i słusne zadośćuczynienie z tytułu szkody niematerialnej;
4. *Oddala* pozostałą część roszczenia skarżącego dotyczącą słusznego zadośćuczynienia.

Sporządzono w języku angielskim i obwieszczono na piśmie w dniu 25 października 2011, zgodnie z Regulą 77 §§ 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Lawrence Early
Kancierz

Nicolas Bratza
Przewodniczący